

Monumentnummer*: 521223

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status **rijksmonument**
Inschrijving register* **10 mei 2002**
Kadaster deel/nr **82658/173**

Woonplaats* **Tilburg** Gemeente* **Tilburg** Provincie* **Noord-Brabant**

Locatiennaam **Tilburg** Locatieomschrijving

Kadastrale gemeente* **Tilburg** Sectie* **M** Kadastraal object* Appartement aanduiding **7427** Grondperceel **7427**

*Omschrijving***

Inleiding

Voormalig SOCIËTEITSGEBOUW annex SCHOUWBURG en CONCERTZAAL, in Eclectische stijl uit 1887. Anno 1998 in gebruik als bioscoop "Cinecittà". Het is gebouwd door het bestuur van de Liedertafel "Souvenir des Montagnards", ter vervanging van "De Oude Comedie", die in 1869 plaats moest maken voor de aanleg van de Comediestraat (sinds 1881 Willem II straat genoemd). De Liedertafel beoefende hier de zangkunst en het amateurtoneel. Het geheel ligt op een rechthoekig perceel. In de voorbouw bevond zich de sociëteit en aansluitend in de achterbouw een grote concert- tevens toneelzaal met ernaast een foyer en binnentuin. De achterbouw, die gedeeltelijk vrij staat grenst aan de IJzerstraat. De binnentuin en foyer zijn samengevoegd tot een middenzaal. De ingangspartij uit ca. 1970, links van de voorbouw, valt buiten de bescherming.

Omschrijving

De voor- en de achterbouw hebben een rechthoekige plattegrond. De sociëteit bestaat uit drie bouwlagen inclusief de kelder- en een zolderverdieping waarvan de onderste de kelder is. Ze wordt gedekt door een zadeldak gelegen tussen tuitgevels voorzien van grijze verbeterde Hollandse pannen. De nok ligt parallel aan de straat. De symmetrische voorgevel van vijf traveeën heeft zijrisalieten. De muuropeningen worden op de begane grond gesloten door een rondboog en op de verdieping door een spiegelboog. Ze hebben

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

geprofileerde stuclijsten met een kuifbekroning, op de begane grond zijn ze bovendien afgezet door stucpilasters. De kelder heeft ventilatiespleten in de plint. De ingangspartij, in de rechter travee, heeft een klein portiek met hardstenen bordes en drie frontale traptreden. De vensters van de begane grond zijn dichtgezet ten behoeve van de derde filmzaal. Op de verdieping bevindt zich, over drie traveeën breed, een balkon, dat wordt geflankeerd door twee T-vormige vensters. Het rust op zes voluutvormige consoles. Het balkon heeft een gietijzeren balustrade met florale motieven. Het is bereikbaar via drie dubbele deuren van de bovenzaal. In het dak drie gestucte stenen kapellen gedekt door een zadeldakje met in elk een oeil de boeuf. De kapellen boven de risalieten hebben festoenen, klauwstukken en een smeedijzeren bekroning. De middenkapel bestaat uit een tuitgevel bekroond door een gebogen tympaan. De schouwburg- annex concertzaal is drie traveeën breed en zes diep. Ze wordt gedekt door een zadeldak met houten spanten met ronde trekijzers, waarvan de nok loodrecht op de voorbouw staat en is voorzien van grijze verbeterde Hollandse pannen met een tuitgevel aan de IJzerstraat. In de zijgevels lisenen met in elke travee bovenin een rondvenster. Ter hoogte van de toneelvloer en de kelder bevinden zich in de tuitgevel dichtgezette muuropeningen met in de top een groot rondvenster. De middenzaal wordt gedeeltelijk gedekt door een lessenaarsdak met geschulpte houten windveren en een plat dak. In de lange zijgevel getoogde en rondboogvormige dichtgezette muuropeningen van de oorspronkelijke foyer en binnentuin. Het opgaande werk bestaat uit een rode handgevormde baksteen gemetseld in kruisverband. De voorgevel van de voorbouw heeft een basement met een granito-afwerking, een cementen cordon en een zwaar bewerkte kroonlijst met fries en tien consoles.

De traveemaat van de zalen wordt in beide zijgevels geaccentueerd door lisenen. Het interieur van het sociëteitsgebouw bevat ondermeer twee boven elkaar gelegen zalen met in het trappenhuis bordestrappen naar de verschillende bouwlagen met leuning, gedraaide balusters, gestoken kuipstukken en leuningwongen. De zaal beneden heeft een rijk bewerkt stucplafond met rand en spiegelrand en in de plafonnière vier uitspringende engeltjes omringd door vruchten. De zaal boven heeft een stucplafond met rondom een licht- en/of ventilatiekoof en in de voormuur ronde gietijzeren instelbare ventilatieroosters. De kelder van de sociëteit bevat ondermeer twee gemetselde parallel gelegen tongewelven evenwijdig aan de straat met wijnnissen. De grote zaal met balkon bevat het oorspronkelijke podium met eronder kleedkamers. Plafond en wanden hebben fraai stucwerk met geprofileerde lijsten bij de rondvensters met kuifbekroning en ornamenten bekleed. In de zijgevel aan de kant van de foyer en binnentuin vijf portes-brisées met vijf bossingpanelen. Achter het jutebehang in de middenzaal bevinden zich schilderijen met afbeeldingen van verschillende componisten.

Waardering

Het voormalig sociëteitsgebouw met concert- en toneelzaal is van algemeen belang. Het heeft cultuurhistorisch belang als voorbeeld van de sociaal-economische ontwikkeling, namelijk de stichting van verenigingsgebouwen voor de elite van de industriesteden; het is tevens van belang voor de typologische ontwikkeling van de sociëteit. Architectuurhistorisch is het van belang vanwege de stijl. Het heeft ensemblewaarde als onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig van nationaal belang is. Het gebouw is belangrijk vanwege de relatieve gaafheid van het ex- en interieur en in relatie tot de structurele en visuele gaafheid van de stedelijke omgeving. Het gebouw is belangrijk vanwege de typologische en functionele zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Sport, recreatie, vereniging en horeca

Subcategorie

Vergadering en vereniging

Functie

Sociëteit

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument